MUINSUSKAITSEAMET

Hiiumaa mõisapärandi väärtuspõhise hindamise avalik arutelu

11.11.2026 KÄRDLA

HIIUMAA mõisapärandi väärtuspõhise hindamise tulemused

Päevakava

16.00 Muinsuskaitseameti ülevaade väärtuspõhise hindamise protsessist ja Hiiumaa hindamistulemustest. Anita Staub, Hanna Selvet, Katrin Koit, Katri-Liis Ennok

16.45 Mõisapärandi valud ja võlud. Oliver Orro, arhitektuuriajaloolane

17.15 Küsimused-vastused, arutelu

MUINSUSKAITSEAMET

Muinsuskaitseamet korrastab ehitismälestiste nimekirja: miks?

ANITA STAUB
EHITUSPÄRANDI OSAKONNA JUHATAJA

Muinsuskaitseamet korrastab kultuurimälestiste nimekirja: kontekst

Riikliku kaitse all on üle 26 000 kultuurimälestise, sh ca 5000 on ehitismälestised.

Alustasime 2023. aastal. Nimekirjade korrastamine on Muinsuskaitseameti strateegiline eesmärk ja Vabariigi Valitsuse tööplaanis.

Märkimisväärne osa neist võeti kaitse alla 1990. aastatel ning paljude mälestiste andmed vajavad täpsustamist.

Muinsuskaitseseadus (2019) on toonud kaasa vajaduse üle vaadata senine mälestiste nimekiri ja viia läbi väärtuspõhine hindamine.

Taasiseseisvumise perioodil pole varem nimekirju korrastatud, seega esimene kord kui midagi sellist teeme.

Mida soovime saavutada?

- **Selgem arusaam sellest, mida ja miks riik kaitseb**
- **Selgem arusaam omanikele, mida ja miks riik kaitseb**
- Et tekiks omanikele, kohalikele omavalitsustele ja kogukondadele arusaadavam kaitsesüsteem.
- Ehitismälestised on hinnatud lähtuvalt tänapäevasest väärtuskäsitlustest
- Põhjendatud ja korrastatud mälestiste piirid ning kaitsevööndid
- Kaitse ulatus vastab tegelikele väärtustele ja kaitse eesmärgile.
- Kvaliteetsed ja usaldusväärsed registriandmed
- Korrastatud kirjeldused, piirid, kaitse põhjendused

Ehitismälestiste nimekirja kujunemine Eestis 20. sajandil

1 — 1920–1940

- Muinasvarade kaitse seadus (1925)
- Kaitse alla võeti kirikud, mõisad, linnused ja ajaloolised hooned
- Fookuses arhitektuurne ja ajalooline väärtus

2 — 1940–1991

- Süsteemne inventeerimine ja mälestiste nimekirjade koostamine
- Kaardistati mõisad, vanalinnad, maa- ja tööstusarhitektuur
- Otsused põhinesid eksperdihinnangutel

3 — 1991–2000

- Vaadati üle nõukogudeaegsed nimekirjad
- Kiire kaitse alla võtmine omandireformi ja muutuste tingimustes
- Kujunes välja suurem osa tänasest ehitismälestiste nimekirjast

Ehitismälestiste nimekiri on kujunenud 20. sajandil erinevate ajastute väärtushinnangute, teadmiste ja ühiskondlike eesmärkide mõjul.

Ehitismälestiste nimekiri – hooneliikide jaotus

Osakaal nimekirja kantud ehitismälestistest

1

46%

mõisakompleksid

2

15,8%

elamud

3

11%

pühakojad, kirikuaiad, pastoraadid

4

6,6%

tuletornid koos abihoonetega

5

5,7%

militaarpärand (sh kindlusehitised)

6

5,5%

talukompleksid

7

1,7%

koolimajad

8

7,7%

ülejäänud hooneliigid kokku

Kokku

100%

ehitismälestiste nimekirjas

Andmed näitavad hooneliikide osakaalu kogu riikliku ehitismälestiste nimekirja koosseisus.

Ehituspärandi nimekirjade korrastamine 2023-2026

- Mälestis mälestise osana ehk mälestiste liitmine baasmälestistega
- Ehitismälestiste nimekujude ühtlustamine
- Mõisapärandi hindamine: alusandmestiku koondamine + hindamine (Jõgeva-, Pärnu-, Lääne-, Hiiu- ja Saaremaal)
- Kalmistute piiride täpsustamine
- Ida-Virumaa tööstuspärandi analüüs ja hindamine
- Ehituspärandi ja parkide hindamise metoodikad (kättesaadavad MKA kodulehelt)

<u>Analüüsid ja metoodikad</u>

- AB Artes Terrae koostas „Hävinenud ehitismälestistest parkide ja alleede tuvastamise metoodika“. Jõgevamaa piloot
- Leele Välja koostatud „Eesti õigeusu ehituspärandi analüüs ja hindamise metodoloogia välja töötamine ning ettepanekute tegemine õigeusu ehituspärandi osas riikliku kaitse kehtestamiseks ja/või lõpetamiseks“. Väärtuspõhise hindamise piloot
- Hindamismetoodika „Ajaloomälestised. Isikutega seotud hoonete hindamine“, kokku 47 mälestist.
- Tarvi Sits koostas „Ehituspärandi väärtuspõhise hindamise metoodika“
- Kristo Kooskora koostatud Eesti raudteearhitektuuri analüüs.
- Henry Kuninga koostatud Ida-Virumaa tööstuspärandi analüüs.

2025. aastal start mõisapärandi hindamisel

Miks alustasime mõisapärandist

- Ligikaudu 46% ehitismälestistest on seotud mõisakompleksidega.
- Erinevat tüüpi hooned: peahooned, kõrvalhooned, pargid, alleed, piirdeaedade süsteemid ja maastikud.
- Mõisapärandis esineb palju põhimõttelisi nimekirja korrastamise küsimusi:
    - Kaitse ulatus ja piirid.
    - Komplekside terviklikkus.
    - Hävinud, ümberehitatud või rekonstrueeritud hooned.
    - Kaitsevööndite põhjendatus.
- Kõrge avalik ja omanike huvi
- Mõisapärandiga seotud küsimused puudutavad paljusid omanikke, kogukondi ja kohalikke omavalitsusi.

MUINSUSKAITSEAMET

Tänan kuulamast!

Mõtted ja küsimused

anita.staub@muinsuskaitseamet.ee

MUINSUSKAITSEAMET

Mõisapärandi väärtuspõhise hindamise protsess ja Hiiumaa tulemused

HANNA SELVET
KAITSEKORRALDUSE SPETSIALIST
EHITUSPÄRANDI OSAKOND

Sissejuhatus

Soonlepa mõisa viinaköök, viinakelder, laut ja tööhobuste tall, 2025 a

- Mõisapärandi hindamise praktiline töö Hiiumaal algas novembris 2025
- Hindamise aluseks oli ehitismälestiste väärtuspõhise hindamise metoodika
- Muinsuskaitseametis moodustati mõisapärandi hindamise töörühm, mis viib hindamise läbi kogu mõisapärandi osas.
- Töörühma koosseis:
  - Anita Staub, ehituspärandi osakonna juhataja
  - Katrin Koit, ehituspärandi nõunik
  - Kais Matteus, nõustamisosakonna juhataja
  - Hanna Selvet, kaitsekorralduse spetsialist
  - Frank Lukk, Hiiumaa nõunik

Ehitismälestise hindamise protsess

Ettevalmistus

1 Ülevaade tervest kompleksist

- lühike ajalooline kirjeldus
- kaldaerofotod
- Maa-ameti kaart
- arhiivimaterjalid
- ajaloolised kaardid
- ülevaade pargi eksperdihinnangust

2 Ülevaade hoonetüübi kohta

esimene hinnang hoonetüübi analüüsist

3 Töö hindamisgrupis

ühine kompleksi ülevaatus ja maakonnanõuniku info hetkeolukorra ja planeeritud tööde/tegevuste kohta

4 Kompleksi külastus

vajaduspõhine, maakonnanõunik on kompleksi külastanud

I etapi hindamine

5 Hindamine I etapis

hinnatakse järgmiseid kriteeriume:

- vanus
- arhitektuuriväärtus
- autentsus
- interjööri säilivus
- haruldus
- ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus
- terviklikkus ehk ansamblilisus
- silmapaistev mõju ja sümboolne tähendus
- funktsiooni järjepidevus
- seos tuntud isikutega
- tähtsus ajalooprotsessis
- tehnoloogiline uuendus

6 Töö hindamisgrupis

tulemuste ülevaatus ja kommentaarid. Riikliku kaitse vajadus ei ole üheselt selge ning toimub täiendav II etapi hindamine.

I etapi hinne jääb vahemikku 19–24 punkti?

protsess jätkub lõppfaasis — EI

JAH

II etapi hindamine

7 Hindamine II etapis

hinnatakse järgmiseid kriteeriume:

- selektiivsus
- originaalsubstandi säilivus
- tehniline seisukord

8 Töögrupi tulemuste tutvustamine ja arutelu

hindamisgrupis ja MKA ehitismälestiste menetluskomisjonis, vajadusel kaasatakse eksperdinõukogu.

Menetluskomisjoni otsus

tulemuste tutvustamine laiemalt, edasised menetlustoimingud

Kuidas kujuneb hinne?

Töögrupp Kiltsi mõisa peahoone juures Läänemaal, sügis 2025

Hinnatakse ehitismälestise kriteeriumeid:

I etapis:

- Vanus
- Arhitektuuriväärtus
- Autentsus
- Interjööri säilivus
- Haruldus
- Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus
- Terviklikkus ehk ansamblilisus
- Silmapaistev mõju, sümboolsus
- Funktsiooni järjepidevus
- Seos tuntud isikutega
- Tähtsus ajalooprotsessis
- Tehnoloogiline uuenduslikkus

II etapis:

- Selektiivsus
- Originaalsubstandi säilivus
- Tehniline seisukord

NB! Hindamisprotsessi käigus ei vaadata omandiliiki

Kuidas jõutakse hindamistulemustest otsuseni?

01 Töörühma hinnang ja erialane arutelu

02 Avalik tutvustamine ja tagasiside

03 Tagasiside analüüs ja haldusmenetlus

04 Kaitse lõpetamise otsus: kultuuriminister

Hiiumaa mõisapärand on hetkel avaliku tutvustamise ja arutelu etapis

Menetluskomisjon, 07.05.2026

Kaitsestaatuse ettepanekud

Hiiumaa mõisamälestised

34,7%
25 tk

65,3%
47 tk

Jätkata riikliku kaitsega

Mitte jätkata riikliku kaitsega

Mälestisena kaitstavad

Mõisakomplekse
10

Mõisaparke
7

Alleesid
1

Hiiumaa vald – 10 mõisakompleksi

- **Kassari mõisakompleks** (9 mälestist): jätkata kaitset 7, mitte jätkata kaitset 2
- **Kõrgessaare mõisakompleks** (7 mälestist): jätkata kaitset 5, mitte jätkata kaitset 2
- **Lauka mõisakompleks** (3 mälestist): jätkata kaitset 1, mitte jätkata kaitset 2
- **Orjaku mõisakompleks** (6 mälestist): jätkata kaitset 3, mitte jätkata kaitset 3
- **Partsi mõisakompleks** (1 mälestis): jätkata kaitset 1
- **Putkaste mõisakompleks** (7 mälestist): jätkata kaitset 4, mitte jätkata kaitset 3
- **Soonlepa mõisakompleks** (11 mälestist): jätkata kaitset 7, mitte jätkata kaitset 4
- **Suuremõisa mõisakompleks** (21 mälestist): jätkata kaitset 17, mitte jätkata kaitset 4
- **Vaemla mõisakompleks** (6 mälestist): jätkata kaitset 2, mitte jätkata kaitset 4
- **Kärdla karjamõis** (1 mälestis): mitte jätkata kaitset 1

MKA ettepanekud: kokku 72 mälestist, jätkata riikliku kaitsega 47, mitte jätkata 25

Näide: Lauka mõisa moonakatemaja, I etapp

Lauka mõisa moonakatemaja

Reg nr 23420 · foto hindamistabelist (2025)

17,45

punkti kokku I etapis

Viie hindaja keskmiste summa

Ettepanek: arvata välja mälestiste nimekirjast

Kriteeriumide keskmised

Kriteerium	Punktid
Vanus	**2,2**
Arhitektuuriväärtus	**2,0**
Autentsus	**2,0**
Interjööri säilivus	**1,8**
Haruldus	**2,2**
Tüüpilisus	**0,0**
Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus	**2,8**
Terviklikkus ehk ansamblilisus	**2,6**
Silmapaistev mõju, sümboolsus	**1,6**
Funktsiooni järjepidevus	**0,25**
Seos tuntud isikutega	**0**
Tähtsus ajalooprotsessis	**0**
Tehnoloogiline uuenduslikkus	**0**

Näide: Lauka mõisa moonakatemaja, I etapp

Interjööri säilivus:

- hoones on säilinud algne ruumijaotus ja funktsioonipõhine sisekujundus (peahooned) - 5 punkti
- hoones on säilinud suur osa algsest ruumijaotusest ja sisekujundusest (mõisa kõrvahooned mis markeeritud hästi säilinud hoonena) - 4 punkti
- hoones on säilinud suur osa algsest ruumijaotusest, sisekujunduslikke detaile on säilinud hinnanguliselt vähem kui 50 % (nt. hooned mis toetavad kompleksi) - 3 punkti
- hoones on säilinud algupärane ruumijaotus, kuid siseviimistlus hävinud - 2 punkti
- hoones on säilinud algne maht - 1 punkt
- hoone interjöörid ei ole säilinud - 0 punkt

Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus:

- hoone või rajatis on säilinud toetavas, valdavalt samast ajast või varasemast ajast pärinevas keskkonnas, lähiümbruse hoonestus ja haljastus on sellega ruumilises ja arhitektuurses kooskõlas - 5 punkti
- hoone või rajatis paikneb keskkonnas, kus osa hooneid on samast ajaperioodist või varasemast kui käsitletav objekt, samas leidub lähiümbruses üksikuid uuemaid, kuid proportsioonidelt ja mahtudelt kooskõlas olevaid hooneid. Võib olla ka valdavalt hoonestamata, sobiva haljastusega ümbritsetud. Hoone on vaadeldav avalikult teelt või on ta asula ruumistruktuuris keskusest eemal, kuid siiski suurema asulast väljuva tee ääres - 4 punkti
- hoone või rajatis paikneb keskkonnas, mille ajaline päritolu on oluliselt hilisem ja materjalikasutus ning detailikäsitlus selgelt erinevad. Samas ei ole ümbruskond ebaproportsionaalselt mastaapsete mahtudega - 3 punkti
- hoone paikneb asulas kõrvalises asukohas ja/või on kõrvalise tee ääres, ei moodusta ülejäänud kompleksiga tervikut - 2 punkti
- hoone ümbruskond on käsitletava hoonega vastuolus ja ei oma ka iseseisvat väärtust. Asukoht ja ümbrus ei võimalda hoonet vaadelda - 1 punkt
- hoone hävinud - 0 punkt

Viie hindaja keskmine punktisumma

Kriteerium	Punktid
Interjööri säilivus	**1,8**
Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus	**2,8**

Näide: Suuremõisa mõisa tallmeistrimaja, I etapp

Suuremõisa mõisa tallmeistrimaja

Reg nr 23626 · foto hindamistabelist (2020)

28,4

punkti kokku I etapis

Viie hindaja keskmiste summa

Kõrgeim hinne: ansamblilisus 5,0

Kriteeriumide keskmised

Kriteerium	Punktid
Vanus	**3,2**
Arhitektuuriväärtus	**3,4**
Autentsus	**3,2**
Interjööri säilivus	**2,6**
Haruldus	**3,0**
Tüüpilisus	**0**
Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus	**4,8**
Terviklikkus ehk ansamblilisus	**5,0**
Silmapaistev mõju, sümboolsus	**2,8**
Funktsiooni järjepidevus	**0,4**
Seos tuntud isikutega	**0**
Tähtsus ajalooprotsessis	**0**
Tehnoloogiline uuenduslikkus	**0**

Näide: Suuremõisa mõisa tallmeistrimaja, I etapp

Terviklikkus ehk ansamblilisus:

- hoone on oluline osa ansamblist, milles on säilinud vähemalt viis hoonet või rajatist (piirdeaiad), millel on kõrge arhitektuuriväärtus, hea säilivus ja need on vaadeldavad (tajutavad) ansamblina - 5 punkti

Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus:

- hoone või rajatis on säilinud toetavas, valdavalt samast ajast või varasemast ajast pärinevas keskkonnas, lähiümbruse hoonestus ja haljastus on sellega ruumilises ja arhitektuurses kooskõlas - 5 punkti
- hoone või rajatis paikneb keskkonnas, kus osa hooneid on samast ajaperioodist või varasemast kui käsitletav objekt, samas leidub lähiümbruses üksikuid uuemaid, kuid proportsioonidelt ja mahtudelt kooskõlas olevaid hooneid. Võib olla ka valdavalt hoonestamata, sobiva haljastusega ümbritsetud. Hoone on vaadeldav avalikult teelt või on ta asula ruumistruktuuris keskusest eemal, kuid siiski suurema asulast väljuva tee ääres - 4 punkti

Viie hindaja keskmine punktisumma

Kriteerium	Punktid
Terviklikkus ehk ansamblilisus	**5,0**
Ümbritseva ajaloolise ruumilise keskkonna säilivus	**4,8**

Kaitse jätkamine või lõpetamine

Kaitse jätkamine

Objekt vastab jätkuvalt mälestise tunnustele

Kasutamine, remont ja muudatused on võimalikud

Tööde lahendused arvestavad kultuuriväärtust ja vajavad kooskõlastamist

Kaitse lõpetamine

Riikliku kaitse eeldused ei pruugi olla piisavad

Hoone kohalik või ajalooline väärtus võib säilida

Pärandi hoidmisel on tähtis omaniku, kogukonna ja omavalitsuse roll

Mis saab kaitsevööndist?

Visusti mõisa moonakatemaja näide

Punane piirjoon: endine kaitsevöönd

Helesinine: uus kaitsevöönd

Hävinud mälestise nimekirjast väljaarvamisega vähenes ka kaitsevöönd

Kaitsevöönd võib muutuda:

01 Mõisapargi piiride järgi

02 Kui mälestis arvatakse riiklikust nimekirjast välja

03 Ka siis, kui mälestised jäävad kaitse alla, kuid kaitsevööndi ulatus vaadatakse üle

Edasised sammud

01 **Arvamused ja lisateave**

Koondame avalikul tutvustamisel ning pärast kohtumist esitatud tagasiside.

02 **Hinnangute täpsustamine**

Kontrollime vajaduse korral hinnanguid ja täiendame põhjendusi.

03 **Omanike ja omavalitsuste kaasamine**

Menetluse ettevalmistamisel võtame asjaosalistega ühendust.

04 **Võimalus oma seisukoht esitada**

Omanik saab materjalidega tutvuda ja olulistele asjaoludele tähelepanu juhtida.

Hiiumaa enim punkte saanud mõisahooned

1

Suuremõisa mõisa peahoone

2

Kassari mõisa kuivati

3

Suuremõisa mõisa tallmeistrimaja

MUINSUSKAITSEAMET

Tänan kuulamast!

Mõtted ja küsimused

hanna.selvet@muinsuskaitseamet.ee

MUINSUSKAITSEAMET

Ehitismälestiste nimekirjade korrastamine -Hiiumaa mõisapärand

Avalik arutelu Kärdlas 11.11.26

KATRI-LIIS ENNOK, NIMEKIRJADE KORRASTAMISE PROJEKTIJUHT

2026 juunis „kraadis“ amet Norstati abiga 1000 eestimaalase hoiakuid ehituspärandi säilimise ja tähtsustamise teemal

Ehituspärand on inimeste jaoks suuresti ajaloo ja identiteedi kandja

Nt: 91%

ütleb, et ehituspärand aitab mõista Eesti ajalugu

Nt: 84%

näeb ehituspärandis kohaliku identiteedi tugevdajat

Pärandi väärtus ei ole ainult hoones endas – see seostub inimeste jaoks ajaloo, paigatunde ja identiteediga ning seeläbi loob aluse omanike, kogukondade ja avaliku sektori koostööks.

Uuring: Norstat Eesti Omnibuss • 1001 vastajat • Eesti elanikud 18–74 • valim vastab elanikkonna struktuurile soo, vanuse, rahvuse, piirkonna, asulatüübi ja hariduse lõikes

Mõisad kuuluvad enim väärtustatud ehituspärandi liikide hulka

Kõrgeima hinnangu (9–10) andnute osakaal riikliku väärtustamise ja säilitamise olulisusele

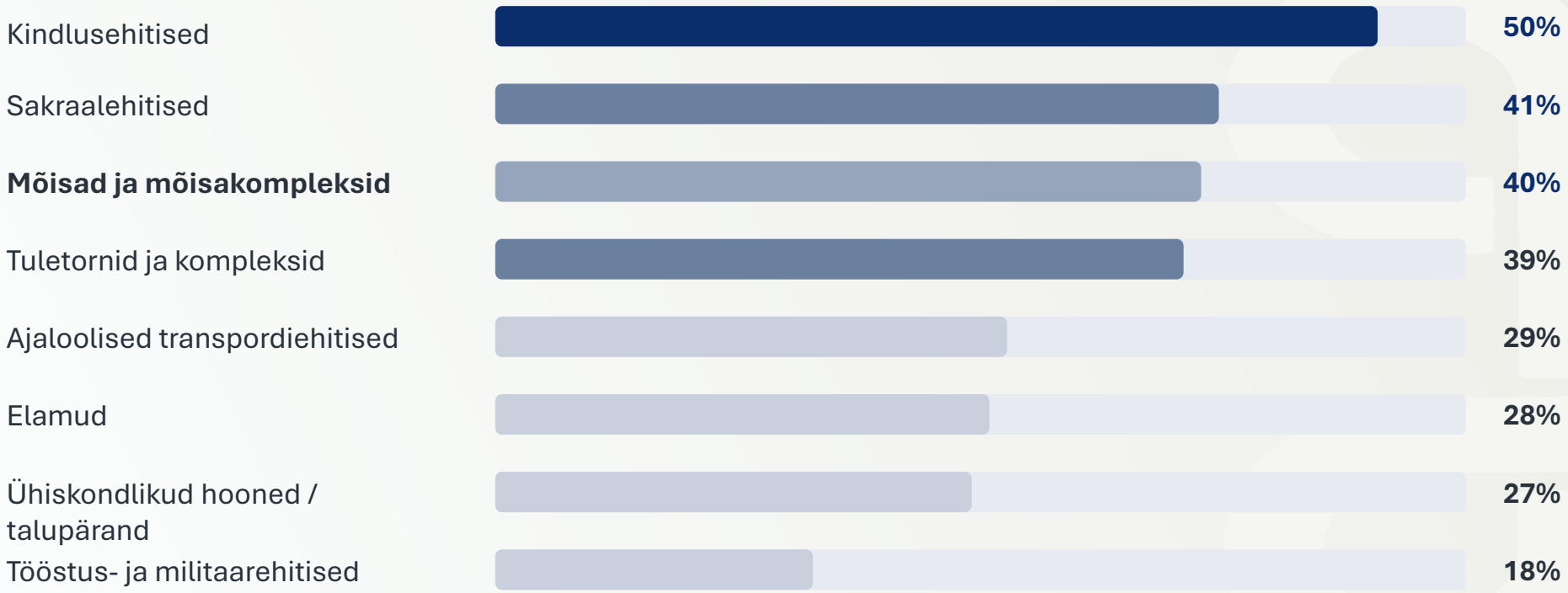

40% annab mõisapärandile kõrgeima hinnangu

Pärandi hoidmine on jagatud vastutus

Suurimat panust oodatakse riigilt ja kohalikelt omavalitsustelt; rolli nähakse ka kogukondadel ja omanikel.

Riigile

79% peab oluliseks riigi suuremat panust

KOV-idele

80% peab oluliseks kohaliku omavalitsuse suuremat panust

Kogukondadele

70% peab oluliseks kogukonna suuremat panust

Omanikele

61% peab vajalikuks eraisikute panust, 28% eraisikute panust vajalikuks ei pea

62% **nõustub, et kõiki vanu hooneid ei pea riik kaitsma ja säilitama -ehk on otstarbekas teha väärtuspõhine valik?**

Mõisapärandi sidusrühmad- keda me silmas peame?

1. **OMANIKUD JA HALDAJAD**
   Väärtus, jätkusuutlikkus ja lahendused.
2. **MUINSUSKAITSE JA EKSPERDID**
   Teaduslikud ja praktilised lahendused.
3. **KOHALIK KOGUKOND**
   Kohatunne, ligipääs ja koosloome.
4. **TURISMI- JA KULTUURISEKTOR**
   Elamus, atraktiivsus ja bränd.
5. **RIIK JA POLIITIKAKUJUNDAJAD**
   Prioriteedid ja jätkusuutlik areng.
6. **KRIITILISED AJALOOEKSPERDID**
   Ajaloomälu ja holistiline vaade.
7. **KESKKONNA JA MAASTIKU VAADE**
   Pärandmaastik ja kestlik keskkond.

Mõisapärandi väärtuspõhise hindamise ajakava 2026-2028

***Eeldatav seis arvestades, et ressursse on piisavalt**

Alustame Jõgevalt, järgnes Hiiumaa

Mis tehtud? Väärtuspõhine hindamine (VPH), I poolaasta-informeerimine

- 24.04.26: laiem teavitus, **infokiri** nimekirjade projekti tegevustest-kordame detsembris 2026.
- mai–juuni 2026: I etapi **maakondades ülevaatlikud artiklid** mõisapärandist ja väärtuspõhisest hindamisest
- 09.06.26: **väärtuspõhise hindamise veebinar**;

Materjalid järelvaadatavad.

VAATA JA JULGELT JAGA!

https://www.muinsuskaitseamet.ee/uudised/moisaparandi-vaartuste-veebinaril-arutati-kuidas-teha-teadlikke-ja-pohjendatud-otsuseid

Pärnu Postimees Uudised Arvamus Elu Kultuur Sport Tarbija Pärnu börs

Loe suve lõpuni 1 € eest kuus! Telli siit

ANITA STAUB JA HANNA SELVET
› Muinsuskaitseamet keskendub mõisapärandi hoidmisele

Anita Staub
muinsuskaitseameti ehituspärandi osakonna juhataja

Hanna Selvet
muinsuskaitseameti ehituspärandi osakonna kaitsekorralduse spetsialist

juuni 2026, 17:50

Kuula

Tori mõisaansambel on kogu Eesti mõisapärandist üks silmapaistvamaid. FOTO: KAISA METSAOTS

VPH II poolaasta tegevused - koostöö

- September: MKA kodulehele on loodud **„mõisapärandi veebipesa“**, lisatakse materjalid KOVide kaupa. Kättesaadavad siin: https://muinsuskaitseamet.ee/moisaparandi-vaartuspohine-hindamine
- Oktoober–jaanuar: I etapi **maakondades avalikud arutelud** ja teavitustegevused.
- Alates oktoobrist: **kohtumised KOVidega**
- omanike teavitamine - otsepostitus meilidega, meedia, listid;
- 07.10.26 - Jõgevamaa avalik arutelu Puurmani mõisakoolis (hübriidsena, Teamsi link veebilehel).
- Jooksev koostöö MaRu, ELVLi ja teiste huvigruppidega.
- Jätkame teie juures Hiiu maakonnas informeerimise tegevustega, algus okt-nov 2026. Arutelu 11.11.26.
- Alustame koostööd Hiiumaa objektide omanikega - arvamused ja ettepanekud.
- Paralleelselt hinnatakse juba II etapis Lõuna-Eesti maakondade mõisapärandit ja parke-Tartu, Põlva jj.

Koostöö põhimõtted:

- MKA poolt **sisuküsimused Hanna Selvet**, **menetluse ja kaasamisprotsesside küsimused Katri-Liis Ennok**. Suures pildis on teemadega kursis meie **maakonnanõunikud**
- Sujuv infovahetus KOVi poolse kontaktisiku kaudu. **Aitäh KOVidele, kontaktid Hiiumaalt on olemas- ootame kaasa mõtlema!**
- **Kaitsestaatuse või muude menetluste küsimustes palume alati MKAga asjaolud üle täpsustada** (ajaline mõõde, sisulised mured)- meili või helista!
- Ühiselt saame täiendada huvitatud isikute ja sihtrühmade ja/või omanike kontaktide andmeid, et suhtlust jätkata

LÕPPEESMÄRK: Oluline ja asja-ning ajakohane info liigub õigel ajal kõigi puutumust omavate osapoolteni. Ennetame koos probleemide tekkimist!

Kokkuvõtvalt Hiiumaa maakonnast ☺!

- Hiiumaa mõisapärandi hindamine ameti ekspertide poolt läbi viidud ja oktoobri keskpaigast materjalid mõisapärandi veebipesas üleval;
- Meilid teavitustega omanikele ja sidusrühmadele, avalikkusele- kokku info ca 280 meilile,
- Ajalehteteated toimuvast nii "Hiiu Lehes" kui valla lehes
- **5.11**. kohtumine KOV esindajatega- protsessi ja metoodika selgitused, objektide tabeli ülevaatus, arutelu väärtustest ja võimalikud seosed ruumilise arengu ning üldplaneeringuga;
- **9.11.** hindamise tulemuste valideerimine MKA ehitismälestiste eksperdinõukogus;
- **11.11** avalik arutelu (hüriidsena) Hiiumaal Kärdla Pikas Majas.
- November-detsember tagasisidestamise periood. Jaanuarist alates algab Jõgeva ja Hiiu maakondade osas eelnõude ettevalmistav töö ja koostöö omanikega (sh kaitsevööndite osas).

Õiguslik pool menetlustes, kuidas asi käib? Vajadusel amet selgitab

- Muinsuskaitseamet valmistab ette haldusakti eelnõu ja edastab selle kinnistu omanikele arvamuste esitamiseks;
- Amet teeb **ettepaneku** mälestiseks olemise lõpetamiseks või kaitsevööndite muutmiseks.
- **Otsuse teeb** valdkonna eest vastutav **minister** käskkirjaga, arvestades Muinsuskaitse Nõukogu seisukohta.
- Otsuseid ei tehta kergekäeliselt, vaid selge metoodika alusel pärast põhjalikku kaalumist.
- **Menetlus lähtub MUKSist, haldusmenetluse reeglitest, omaniku seisukohtadest ning olulisi huve ja väärtusi kaaludes.**
- Otsus tuleb selgelt põhjendada, sh milliseid asjaolusid ja eksperdihinnanguid arvestati.
- Objekti vaadeldakse otsustamisel küll tervikuna, kuid **haldusmenetlus (eelnõu faasis) toimub konkreetsete kinnistute omanike kaasamisel**.

MUINSUSKAITSEAMET

Aitäh kuulamast ja konstruktiivsele koostööle lootma jäädes!

katri-liis.ennok@muinsuskaitseamet.ee

MUINSUSKAITSEAMET

KÜSIMUSED JA ARUTELU